

LsN Marietta Keravuori-Rusanen

LAUSUNTO

21.11.2019

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta (HE 47/2019 vp)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annettua lakia siten, että yhtiö voisi valtiovarainministeriön toimeksiantosta ylläpitää ja kehittää hankintasopimusten tekemisessä käytettävää sähköistä järjestelmää. Lisäksi lakiin otettaisiin valtion hankintatietoa käyttävän tietopalvelun toteuttamiseksi säännökset yhtiön tiedonsaantioikeudesta valtion virastojen ja laitosten hankintoja koskeviin välttämättömiin tietoihin.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluiden mukaan Hanselille annettavat tehtävät ovat luonteeltaan teknisiä ylläpitotehtäviä, jotka eivät sisällä julkisen vallan käyttöä eikä niissä katsota olevan kyse perustuslain 124 §:ssä tarkoitetuista julkisista hallintotehtävistä. Yksityiskohtaisissa perusteluissa järjestelyn toteuttamista perustellaan lähinnä sillä, että Hanselilla on tehtävien vaatima ammattitaito ja osaaminen. Säätämisyjärjestelyperusteluiden mukaan järjestelmän kehittämiseen ja toiminnallisuuksiin liittyvät päätökset tehtäisiin valtiovarainministeriössä ja työ- ja elinkeinoministeriö ohjaisi ja valvoisi sitä, että järjestelmä täyttää hankintalainsäädännön vaatimukset.

Lakiehdotuksessa tarkoitettussa hankintailmoitusjärjestelmässä on kyse voimassa olevan hankintalain mukaan nykyisin työ- ja elinkeinoministeriön järjestämisvastuulle säädetyistä sähköisistä ilmoituskanavasta, jossa hankintayksiköt ilmoittavat julkisista hankinnoistaan. Yritykset puolestaan saavat järjestelmästä tietoa käynnissä olevista hankintamenettelyistä ja ennakkotietoa tulevista hankinnoista. Järjestelmää käyttämällä hankintayksiköt täyttävät hankintalakiin perustuvan veloitteensa julkaista ilmoitukset sähköisesti. EU-kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevat ilmoitukset toimitetaan hankintailmoitusjärjestelmästä edelleen julkaistavaksi Euroopan unionin virallisen lehden täydennysosassa, mikä on hankintalain 60 §:n mukaan edellytyksenä hankintailmoitusten muulle julkaisemiselle. Hankintalain mukaisten veloitteiden rikkomisesta voidaan määrätä kyseisessä laissa tarkoitettuja seuraamuksia.

Lakiehdotuksesta tai sen perusteluista ei käy täysin yksiselitteisesti ilmi Hansel Oy:n asema ja rooli hankintailmoitusjärjestelmän ylläpitäjänä. Jos kuitenkin kyse on yksinomaan sähköisen julkaisualustan vaatiman teknisen infrastruktuurin epäitsenäisestä tuottamistehtävästä viranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa, järjestely ei muodostune perustuslain 124 §:n kannalta merkitykselliseksi.

Hankintalain 60 §:stä ehdotetaan poistettavaksi maininta hankintailmoitusjärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä koskevien tehtävien kuulumisesta työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle. Perustelujen mukaan säännöksen voimaantultua järjestelmän ylläpito ja kehittäminen siirtyisi valtiovarainministeriölle, joka antaisi tehtävän edelleen Hanselille. Järjestelyn todetaan vastaavan työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön välistä sopimusta.

Hankintajärjestelmän ylläpito- ja kehittämistehtävien kuulumisesta valtiovarainministeriön vastuulle olisi sääntelyn kokonaisuus huomioon ottaen perusteltua ottaa hankintalakiin nimenomainen säännös, jollei tämä johdu muusta lainsäädännöstä. Hansel Oy:tä koskevaan lakiin olisi puolestaan tarpeen ottaa säännökset sille annettavien tehtävän hoitamiseen kohdistuvasta ohjaus- ja valvontavallasta.